

De Vlinderstichting in 2003

In dit overzicht treft u voorbeelden aan van het werk dat De Vlinderstichting in 2003 heeft verricht. Ons uitgebreide jaarverslag kunt u vinden op onze website www.vlinderstichting.nl onder de knop 'organisatie'.

Bescherming staat voorop

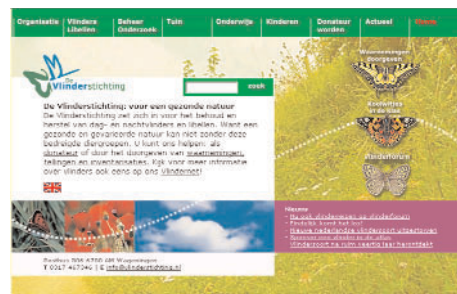
De Vlinderstichting is de landelijke natuurbeschermingsorganisatie die zich speciaal inzet voor de bescherming van vlinders en libellen. Dat is nodig, want het gaat niet goed met deze dieren. Dagvlinders behoren tot de meest bedreigde diergroepen in ons land. Om te voorkomen dat nog meer soorten uitsterven hebben ze extra aandacht nodig. Bovendien zijn vlinders en libellen bijzondere dieren die - nu nog - zowel in natuurgebieden als dicht bij huis te zien zijn en waar veel mensen plezier aan beleven. De Vlinderstichting geeft bekendheid aan deze diergroepen in het algemeen en de noodzaak tot bescherming in het bijzonder.

Projecten gericht op het vergroten van het draagvlak

De activiteiten ter vergroting van het draagvlak richten zich zowel op gemeenten, instellingen en bedrijven als op het grote publiek. Natuurvriendelijke inrichting en beheer in de gebieden buiten de ecologische hoofdstructuur is daarbij het belangrijkste aandachtspunt.

Internet

Internet heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot de informatiebron bij uitstek. Informatie over alle Nederlandse macro-nachtvlinders en dagvlinders in te vinden op www.vlindernet.nl. Twee soorten hebben inmiddels een eigen website: www.gentiaanblauwtje.nl en www.groeneglazemaker.nl. www.vlinderstichting.nl - waarin opgenomen de kindersite www.vlinderskijken.nl - geeft algemene informatie over onze organisatie en ons werk.

Lesmateriaal

Aansluitend bij deze nieuwe ontwikkelingen hebben wij al ons lesmateriaal via internet beschikbaar gesteld aan scholen en NME-centra. Het kan nu gratis gedownload worden. Er zijn lessen beschikbaar voor alle groepen in het basisonderwijs en er zijn zowel lessen voor binnen als voor buiten. De pakketten 'Koolwitjes in de klas' sluiten aan bij het 'levend materiaal' - een pakketje eitjes, rupsen en poppen - dat De Vlinderstichting kweekt voor educatieve doeleinden. Jaarlijks worden zo'n 2000 pakketjes afgenomen door scholen en NME-centra.

Op basis van de verzamelde kennis en gegevens versprekt De Vlinderstichting gevraagd en ongevraagd advies aan beheerders van (natuur)terreinen, zodat het beheer hierop kan worden aangepast.

Rode Lijst-soorten dichtbij

Uit een inventarisatie van een verwaarloosd graslandje in een bos in Ede, bleek dat zich daar populaties van de bruine vuurvlieder en de heivlieder bevonden. In opdracht van de gemeente Ede werd een uitvoeringsplan opgesteld om de diversiteit van het grasland te bevorderen. Ook werd de bosrand uitgekapt. Dit is tevens gunstig voor de kamsalamander en voor sprinkhanen. Een deel van het grasland werd gespaard, om de aanwezige Rode Lijst-soorten te behouden. Na uitvoering van het plan is dit gebied inderdaad door beide soorten gekoloniseerd. Het is nu tijd om de educatieve component van het plan uit te voeren. De Edenaren zullen op het voorkomen van deze Rode Lijst-soorten in hun nabijheid worden geattendeerd onder andere door middel van informatiebordjes.

Naast dagvlinders en libellen houdt De Vlinderstichting zich bezig met de groep van de nachtvlinders, en dan met name de macro-nachtvlinders. Dat gebeurt onder andere in samenwerking met de Werkgroep VlinderFaunistiek.

Aandacht voor nachtvlinders in Noord-Brabant

De Provincie Noord-Brabant heeft lijsten laten opstellen van insecten die met voorrang een plaats moeten krijgen binnen het soortenbeleid van de provincie. Voor nachtvlinders gaat het om circa 180 soorten, wat het belang van deze provincie voor nachtvlinders aangeeft. Het gaat hier alleen om de zogenaamde macro-nachtvlinders, de microvlinders zijn buiten beschouwing gelaten. Deze lijst is opgesteld in directe en plezierige samenwerking met de EIS-werkgroep VlinderFaunistiek. Hopelijk leidt de lijst van prioritaire nachtvlinders in de toekomst tot meer aandacht en een betere bescherming van nachtvlinders in het algemeen en van de speciale Brabantse biotopen in het bijzonder.

Toepassing en verspreiding kennis

aan het werk voor bijzondere soorten in ede zoals bruine vuurvlieder (b) en heivlieder (o).

voorrang in het brabantse soortenbeleid voor nachtpauwoog (b) en phegeavlieder (o).

Nachtvlinders

Met name door samenwerking en zich aan te sluiten bij overkoepelende organisaties probeert De Vlinderstichting het natuurbeleid in Nederland te beïnvloeden.

Convenanten in Groningen

De Vlinderstichting ondersteunt de uitvoering van de raamplannen en de daaraan gekoppelde convenanten voor de bescherming van vlinders en libellen in Groningen. Het convenant Westerwolde werd aan het einde van het jaar geëvalueerd. Hoewel de meeste maatregelen volgens planning verlopen, is het nog niet mogelijk om uitspraken te doen over de effecten van de maatregelen op de vlinders en libellen. Het tweede convenant, Zuidelijk Westerkwartier, is in augustus ondertekend door provincie, gemeenten, terreinbeheerders en het waterschap. Voor het derde aandachtsgebied Gorecht is een overzichtsrapportage van de bedreigde vlinders en libellen opgesteld.

De Vlinderstichting werkt steeds meer samen in Europees verband.

Trends van vlinders in Europa

Samen Europese partners heeft De Vlinderstichting een eerste inschatting gemaakt van de trend van vlinders in de 25 landen van de Europese Unie, uitgesplitst naar habitattypen. De grafiek laat zien dat vooral vlinders van veen het slecht doen. Gemiddeld gingen ze met bijna 90% achteruit. Ontwatering en ontginning zijn de belangrijkste oorzaken. Ook met de vlinders van agrarische graslanden gaat het niet goed. In Noordwest Europa komt dat vooral door intensivering, in Oost- en Zuid Europa ook doordat deze graslanden niet meer beheerd worden en verruigen en verbossen. Bosvlinders doen het binnen de EU juist vrij goed.

Door middel van ecologisch onderzoek worden oorzaken gezocht en verbanden gelegd tussen verspreiding, ontwikkeling en randvoorwaarden voor vlinders en libellen.

Betekenis van bodemvocht in Noord-Brabantse terreinen

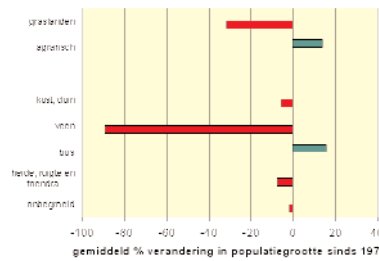
Onderzoek naar de relatie tussen het voorkomen van het bont dikkopje en de kleine ijsvogelvlinder in Noord-Brabant, laat zien dat beide soorten vooral worden gevonden in bossen met een hoge grondwaterstand. De meeste bossen in Brabant hebben een te lage grondwaterstand, wat een van de verklaringen is voor de achteruitgang van deze soorten.

groene glazenmaker;
belangrijke groningse libel

ondertekening convenant

veenvlinders doen het slecht

kleine ijsvogelvlinder: baat hij hoge grondwaterstand

bont dikkopje

Vlinders in 2003

Meetnetten vlinders en libellen

Waarnemingen van libellen, dag- en nachtvlinders die door meer van 1500 vrijwilligers aan De Vlinderstichting worden doorgegeven, vormen de basis voor veel activiteiten, waaronder de meetnetten Vlinders en Libellen. Deze meetnetten zijn een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het Centraal Bureau voor de Statistiek en worden gefinancierd door het Expertisecentrum LNV. Het jaarslag 2003 van deze meetnetten, waarin te lezen valt hoe het gaat met de vlinders en libellen, is te vinden op www.vlinderstichting.nl onder de knop beheer/onderzoek/meetnet dagvlinders.

Vergeleken met 2002 zijn maar liefst 21 soorten **vlinders** vooruitgegaan, tegen maar 8 soorten achteruit en 17 soorten die gelijk zijn gebleven. Vooral enkele blauwtjes en witjes deden het slechter, vossen, parelmoervlinders en zandoogjes deden het beter. De 'officiële' trend sinds 1992 laat zien dat 27 soorten achteruitgaan, waarvan 26 significant. Acht soorten bleven stabiel, zeven gingen significant vooruit en één nam vermoedelijk toe.

In vergelijking met dagvlinders laten meer soorten **libellen** een vooruitgang zien. Soorten met een alarmerende negatieve trend zijn bijvoorbeeld de gevlekte witsnuitlibel en de speerwaterjuffer. In 2003 werden op veel routes wat lagere aantallen gezien in vergelijking met 2002. Maar op vaak lag het aantal soorten wel hoger. Vooral soorten met een zuidelijke verspreiding deden het goed in 2003.

Organisatie

Medewerkers

In 2003 waren er 49 personen in het kantoor in Wageningen werkzaam, waaronder 20 vrijwilligers. Ruim 1500 vrijwilligers uit het hele land geven waarnemingen door.

20 jaar

De Vlinderstichting bestond op 22 juni 20 jaar. Dit werd intern gevierd met een uitje voor personeel en vrijwilligers en extern door de introductie van een nieuw logo.

Donateurs

De Vlinderstichting had op 31 december 2003 ruim 5400 donateurs. Het aantal donateurs van De Vlinderstichting is al enkele jaren stabiel. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan het natuurbeschermingswerk van de stichting.

Financiën

Een deel van onze financiën (2003: € 1,3 miljoen) verkrijgen wij door het doen van betaalde en gesubsidieerde opdrachten. Donaties en giften (2003: € 160.000) worden behalve voor het tijdschrift Vlinders gebruikt voor onze beschermingsdoelstelling.

De Vlinderstichting

Postbus 506
6700 AM Wageningen
tel. 0317 467346
info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl